

Rosemaling

Notat Søren Hald 2021

ROSEMALING. Man regner med en innledningsfase for rosemalingen i perioden 1740-1800 der lokale stilformer utvikles, en gjennombruds-/blomstringsfase ca. 1800-1840, en nedgangstid i perioden 1850-1880 og en fase med langsomt opphør fra 1880-årene.

Dominerende stilarter var barokk og rokokko 1750-1850, rokokko særlig fra 1800-

Generelt for rosemalere: motivvalget var preget av todimensjonale bladranker og blomsteranker.

1650-1700: enkle farger og kraftige svarte konturer; forkjærlighet for store blomstervaser i renessanse og barokkstil med bibelske motiv.

1750: Malere fra den tidlige perioden rundt 1750-tallet har mindre tilknytning til rokokkoen og oftere utgangspunkt i eldre kirkemaling i renessanse- og barokkstil med store bladranker, store blomster/roser og ev. bibelske motiv.

Rokkoperioden: vanligste motivene var blomster, tulipaner; kartusj med c-former, muslingskall, blomster og andre motiv; skråstilt sprinkelverk.

Nyklassisme, Louis XVI: urner, vaser, småblomstrede border, blomsterurner, symmetri.

NOEN ROSEMALERE.

Per Veggum, Vågå, 1768-1836, treskjærer og rosemalarer. Fra sin læretid på Røros tok han med rokokko- og Louis XVI stillen og inkorporerte den i sin maling og treskjæring. Veggums mest brukte elementer var rocailleformer og naturalistiske blomster. Malte ofte blått bladverk. Bruker rosen som dekormotiv

Rasmus Garmo, treskjærer og rosemalarer, Lom 1800-, elev av Veggum: naturalistiske blomster arrangert i fri grupper, ranker og empirevaser. Bladverk i motsetning til Veggum ble malt grønt.

Blomsterdekoren på døren i Klevet Glømsdalsstugu har sterke likhetstrekk med arbeider av Rasmus Garmo og Hans Stokstad. Se foto Tord Buggeland, s. 115, 118.

FARGER

Lys blå farge ofte brukt på kister/skrin i perioden ca. 1700-1790 (VHV0008). Etter 1790-tallet ble det brukt en mørkere blå bunnfarge (skrin/kister).

Fra rundt 1800 får man en ny trend i Gudbrandsdalen med brun, grønn, hvit som bunnfarge på skap og paneler. Blomster ble nu malt realistiske. Stilendringen var påvirket av Per Veggum, Vågå, 1768-1836. Fra sin læretid på Røros tok han med rokokko- og Louis XVI stillen og inkorporerte den i sin maling og treskjæring. Veggums mest brukte element var rocailleformer og naturalistiske blomster.

Bortsett fra Lesja ble blomstermotivet mye brukt i Ottadalens rosemaling, f.eks. hos Peder Olson Veggum (1768-1838), Rasmus Garmo (1800-), Hans Stokstad.